

Crònica des de l'apogeu de l'anticapitalisme

ROGER BRETAU

ASSAIG

Víctor Mora, *Maig del 68 a París*.
COLUMNNA. Barcelona, 2003.

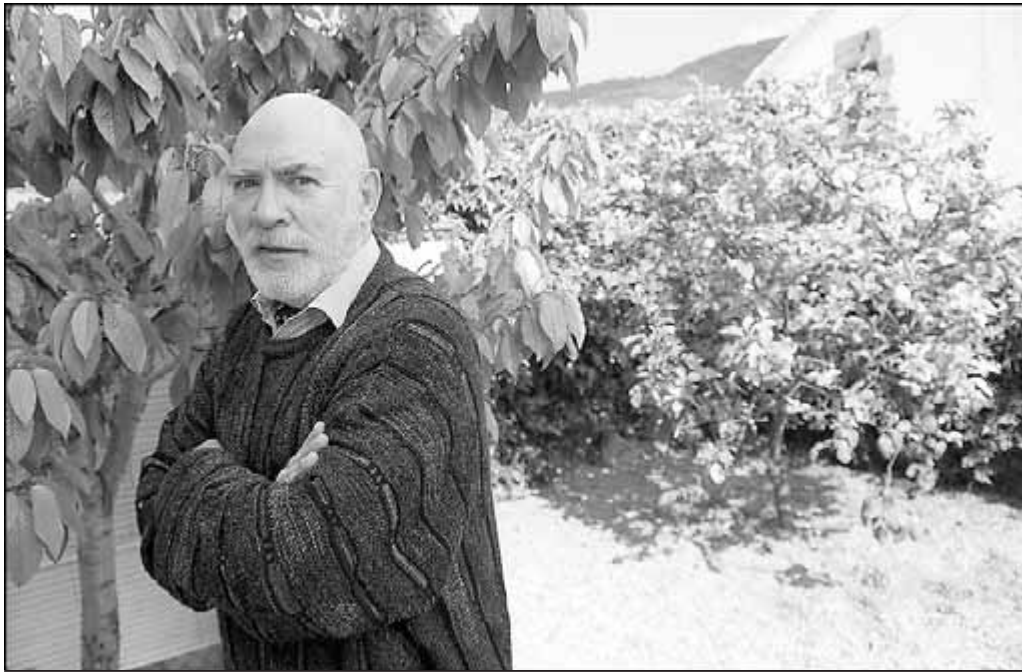
Ara fa trenta-cinc anys la primavera va arribar a París amb una convulsió social difícil d'oblidar: el tancament de la universitat de Nanterre el 2 de maig i la brutal irrupció de la policia l'endemà a la Sorbona van ser els detonadors de setmanes de mobilitzacions multitudinàries, d'una revolta que es va estendre més enllà de les aules i va esdevenir un moviment de protesta d'abast transnacional contra tots els aspectes de la societat capitalista. Aleshores Víctor Mora, l'autor d'aquest privilegiat testimoni d'una de les cites més rellevants de la història contemporània, va escriure *França: Revolució 68*, però no es va arribar a publicar a causa de la censura que li va aplicar el ministeri d'Informació i Turisme amb la llei de Fraga de l'Espanya franquista.

L'autor ha decidit recuperar aquest reportatge d'urgència –en paraules seves– d'aquells dies xocants a la capital francesa, donada la nova onada de mobilitzacions socials que s'han donat arreu del planeta, principalment arran de la guerra de l'Iraq.

El gran mèrit d'aquesta obra no és altre que haver estat escrita. Així de clar. Perquè la seva precisió en els fets i en les dates és total; perquè va més enllà de la narració d'uns esdeveniments, aprofundint en les causes i trobant paral·lelismes amb la situació actual; perquè el compromís de l'autor amb un món més just queda clar simplement amb la publicació del llibre. Els motius pels quals l'obra en qüestió desperta sensacions positives són gairebé infinites.

El nom de l'autor és també un al·licient en l'atractiu del llibre. Víctor Mora és un dels narradors actuals més

importants en llengua catalana i la seva obra s'ha traduït a diverses llengües. Nascut el 1931 a Barcelona i resident des de fa anys a Premià de Dalt, Mora és l'autor d'obres tan populars com les historietes com *El Capitán Trueno* o les novel·les *Els plàtans de Barcelona* o *El tramvia blau*. Ha guanyat diversos guardons, entre els quals destaquen el Víctor Català 1965 per *El café dels homes tristos*, el Columnna Jove 1996 per *El parc del terror*, el nomenament com a Cavaller de les Arts i les Lletres el 1990 per part del govern francès i la Creu de Sant Jordi que la Generalitat de Catalunya li va atorgar el 1997.

VÍCTOR MORA ENS EXPLICA QUÈ VA PASSAR A PARÍS EL MAIG DEL 68

JOSEP LOSADA

Construcció de dos nivells

PAU JOAN HERNÁNDEZ

POESIA

Jordi Teixidor de Ventós, *El mur blanc amb lletres d'anunci*. Pròleg de Narcís Comadira i epíleg de Manuel Vázquez Montalbán. EDICIONS 62 / EMPÚRIES. Barcelona, 2003.

Més d'una vegada he dit que, en l'àmbit de la creació literària, com en tantíssims d'altres, les persones som allò que mengem, o, en aquest cas, allò que llegim o hem llegit. Només els ignorants més conspicus fan bandera de la seva originalitat absoluta, i només els ingenus s'escarrassen a amagar el seu pòsit d'influències dels ulls dels seus lectors. Sempre he trobat, en canvi, lloable l'honradesa del poeta que, a través de citacions o de reescriptures fetes amb intenció d'homenatge, ens ensenya les cartes i ens mostra, abans i tot de començar la lectura, amb quins materials bàsics ha mirat de construir la seva veu.

Aquesta darrera opció, força freqüent,

deixa intuir la possibilitat d'anar un pas més enllà, i no mostrar tan sols el resultat de l'assimilació de les lectures, sinó el procés mateix d'aquesta assimilació: si som el que mengem, per què no atrevir-nos a fer pública una mena d'endoscòpia de la digestió? Aquest és precisament el repte que es planteja Jordi Teixidor de Ventós al llibre *El mur blanc amb lletres d'anunci*.

Podríem dir que el llibre està construït a dos nivells, els quals, si bé són pràcticament simultanis en la lectura, a causa de la disposició dels poemes, es mantenen pràcticament independents: un nivell d'assimilació de la tradició i un nivell que deixa pas a l'expressió de la veu pròpia.

Quan treballa en el primer nivell, Teixidor ens cita els seus poemes per mostrar-nos tot seguit com les imatges i expressions llegides s'incorporen als seus poemes. Teixidor retalla i enganxa, parafraseja i assimila fins que el poema esdevé gresol que fon moltes matèries en una de sola. Però, compte! El poeta no perd de vista el perill que el joc comporta, el perill de convertir el llibre en una tirallonga de citacions remata-

des pel buit joc erudit de mirar d'enfilar-les. Segurament és per això que no dubta a fer a alguna concessió a la ironia, com quan, a la bateria de cites que obre el llibre, hi infiltra, com qui no vol la cosa, l'eslògan d'un refresc amb bombolles. Segurament és la manera més elegant de dir que el que tenim a les mans és creació, joc de l'intel·lecte, riquesa, i no vulgar aparador de les lectures fetes.

Quan Teixidor treballa en el segon nivell, en canvi, escriu amb una veu que s'ha fet ja plenament personal. La cita ja no és òbvia, no encapçala el poema, i l'endrega la substitueix tot sovint. Ja no es tracta de mostrar de quina manera les lectures i els referents s'incorporen a la veu pròpia, sinó de mostrar el resultat final de tot plegat. I és en aquell moment que la poesia de Jordi Teixidor de Ventós es desplega i adquireix tota la seva força. Les imatges són ara personals i poderoses, i l'expressió, a còpia d'haver-nos demostrat que no era personal, s'ha fet personalíssima.

Un llibre breu i intens, d'aquells que et deixen assegurar que els seus lectors els revisitaran de tant en tant.

POESIA

Poliedre compacte

CONCHA GARCÍA

Teresa Shaw, *Destiempo*.
MARCH EDITOR. Barcelona, 2003.

L'editorial March ha iniciat a Barcelona la col·lecció *Biblioteca Íntima*. Inclou diferents escriptures al marge dels gèneres literaris en què es produeixen. L'aposta fonamental es basa en la producció una biblioteca heterodoxa basada en un gust literari diferent. Fins ara s'hi han publicat llibres d'Antonio Beneyto, Alejandra Pizarnik, Helena Araujo i Mariana Colomer. També aquest poemari de Teresa Shaw (1951), que, tot i néixer a Montevideo, fa prou anys que viu a Barcelona per considerar que al cap i a la fi s'és d'on es vol ser. Actualment forma part de la redacció de la revista *Poesia 080 Barcelona* que dirigeix amb els poetes Rodolfo Häsler, Mario Lucarda, Albert Tugues i Esther Zarraluki.

Aquest primer poemari arriba amb tota la maduresa i intensitat de l'obra d'algú que ja ha publicat poemes solts o *plaquettes* sense haver entrat encara en el suggerent terreny del poemari. *Destiempo* és un llibre compacte, dotat d'una gran personalitat dins del panorama poètic actual, emparentat amb poetes com ara Ida Vitale i Antonio Gamoneda. Està dividit en quatre seccions relacionades entre si perquè apunten a una mateixa recerca. Aquesta deshora se situa en una actualitat *arcaica*, com si l'ésser i la paraula estiguessin en un espai fora del mateix temps.

Partint d'algunes icones (fotografies) i de certes lectures de Blanchot, Teresa Shaw recrea visions relacionades amb la freda soledat de l'ésser humà en el moment actual que, desgraciadament, està marcat pel resultat de la guerra i la consegüent devastació que produeix en aquelles persones que la pateixen directament o indirectament i naturalment també en el paisatge.

L'autora troba aquí una mirada com si fos una instantània que s'atura en l'estranyament: "*Obsérvalos, cogidos de la mano de sus padres / creciendo felices, bajo el resplandor de la masacre*". La deshora esdevé detenció i la paraula és qui dona nom a l'esdeveniment. La poesia ha de servir per a alguna cosa més que per produir bellesa i aquests poemes aconseguen una atmosfera que transmet la sensació del moment captat. En conjunt és una poesia més pròxima a participar d'un tipus de coneixement que d'un simple relat objectivat en el jo. Precisament el subjecte poètic no és una presència molesta. Teresa Shaw s'allunya prou del text per fer-lo sentir després d'ella i dona lloc a una sèrie de mirades reflexives al voltant de la mateixa existència: "*Qué hacer con este ahora / si mañana serás mujer / lejos de aquí*".

Esriptura, mort, amor i llenguatge formen un poliedre compacte, que ens aproxima a un temps precisament dolorós, i converteix el poema en alguna cosa subtil, és a dir, és un mirall que fa tornar a la realitat les paraules perquè no signifiquen figuradament sinó que elles, en sí mateixes, formen un context i no precisament a deshora.